

İKV BİLGİ NOTU

PROTEİN KAYNAKLARININ ÇEŞİTLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN POZİSYON BELGESİ

Aygen Torun, İKV Uzman Yardımcısı

AP'de Yeşiller ve sağ partiler AB'de protein kaynaklarının çeşitlendirilmesi çağrısını içeren bir pozisyon belgesi yayımladı.¹ Bu belge aynı zamanda çeşitli STK'lar ve büyük gıda şirketlerince de destekleniyor. AP'de bugüne kadar gündeme gelen protein tartışmaları daha çok bitkisel ve hayvansal protein; dolayısıyla yeşil politikaları savunanlar ve mesafeli olanlar arasındaki ayrımla sınırlı kalmış ve kutuplaşmaya sebep olmuştu. Pozisyon belgesinde bu kutuplaşmanın aşıldığı ve çeşitlendirilmiş, sürdürülebilir protein kaynaklarını AB gıda sisteminin merkezine yerleştirmek için imkânların olgunlaştığı belirtiliyor.

Belgede AB'nin gıda sistemindeki birtakım yapısal sorunlardan protein kaynaklarının da etkilendiği ve sürdürülebilir protein kaynaklarının çeşitlendirilmesinin çiftçilere, kırsal bölgelere, rekabetçiliğe, gıda güvenliğine, kamu sağlığı ve çevreye fayda sağlayacağı ifade ediliyor. Belgeye göre AB, protein mahsullerinde dışa bağımlı. Bunun sebebi olarak son 30 yılda insan tüketimi için protein üretiminin yavaşlaması, besiciliğin artması ve bunun da yem ihtiyacını artırması gösteriliyor. Şu an AB'deki yüksek proteinli yağlı tohum yemlerinin %66'sı ithal edilirken soya ithalatının %85'i yalnızca iki ülkeden gerçekleştiriliyor. Bu da AB'yi protein kaynaklı gıda risklerine karşı oldukça kırılgan bir konuma getiriyor.

Bu doğrultuda Avrupa Komisyonundan beklentiler sıralanıyor. Komisyonun geliştireceği yeni Tarım ve Gıda Vizyonu'nda sürdürülebilir protein kaynaklarının çeşitlendirilmesinin vizyonun temel taşı olarak ele alınması bekleniyor. Belgede bu amaç için 8 adet öneri yer alıyor:

1. Çiftçilerin sürdürülebilir uygulamalara geçişi için finansman kolaylığı sağlanması,
2. Çiftçiler ve işçilerin sürdürülebilir protein çeşitlendirilmesinden fayda sağlayabilmesi için desteklenmeleri,
3. Gıda piyasasında çiftçilerin pozisyonunun güçlendirilmesi,
4. Kırsal dayanıklılığın artırılması ve kırsal bölgelerin sunduğu doğal görüntünün korunması,
5. Zoonotik hastalık risklerinin ve antimikrobiyal direncin azaltılması,
6. Tarım ve gıda sektöründe inovasyonun canlandırılması ve bu sayede AB'nin küresel liderliğinin korunması,
7. Güçlü ve çeşitlendirilmiş bir protein değer zincirinin kurulması,
8. Gıda ortamının iyileştirilerek sağlıklı ve sürdürülebilir seçeneklerin daha tercih edilir hâle getirilmesi.

---

¹ "Building a Sustainable and Diversified Protein Landscape Beyond Polarization: Opportunities for Farmers, Society, and the Environment", *Position Paper*, 28.01.2025.